

Trust

HET NIEUWSTEDELIJK

The slime oozing out from your TV-set

Pieter T'Jonck
Gezien op 21 maart 2024
OPEK, Leuven

Adriaan Van Aken bewerkte 'Trust', een film van Hal Hartley (1991) tot een toneelstuk. Daar leent de film zich toe omwille van de spitse dialogen, die een treffend tijdsbeeld zijn. In de regie van Van Aken en Roel Swanenberg voor het Nieuwstedelijk dienen de acteurs vooral die dialogen. Het zijn geen *method actors* die hun personages belichamen. De score van Rudy Trouvé ondersteunt door zijn subtiele klankspectrum dit tijdsbeeld. De kritiek van Hartley op de Amerikaanse samenleving komt zo op de voorgrond, maar wel ten koste van de levendigheid van het spel.

22 MAART 2024

'Waarom wil je voor me zorgen?' vraagt zij. 'Iemand moet het doen!' antwoordt hij. Zo begint de ongewone verhouding tussen de zeventienjarige Maria (Joëlle Francis) en de veel oudere Matthew (Lukas Bulteel). Zij is een naïef wicht dat de school verlaat als ze ongewenst zwanger is. Het nieuws bezorgt haar vader een fatale hartaanval. Haar moeder zet haar daarop aan de deur (maar haalt haar later weer aan). Zo belandt ze bij Matthew die haar belangeloos onderdak biedt. Matthew heeft het echter zelf aan de stok met zijn vader omdat hij steeds maar weer zijn job verlaat.

Al snel blijkt dat Matthew erg intelligent en belezen is, maar nergens lang blijft omdat hij het gesjacher en geklooi dat hij overal om zich heen ziet niet verdraagt. Een lieverdje is hij trouwens niet. Hij perst het hoofd van een collega in de fabriek in een bankschroef bij een onenigheid. 'Voor de zekerheid' heeft hij altijd een handgranaat op zak. Maar voor Maria wil hij zorgen.

Zo groeit een platonische liefdesrelatie, gebaseerd op respect en vertrouwen. Het geeft Maria vleugels: ze leert nadenken en keuzes maken voor zichzelf, net wat haar kreng van een moeder altijd ontmoedigde. Op het einde van het verhaal slaan de stoppen bij Matthew door na een dronken confrontatie met die

moeder. Hij wil zelfmoord plegen met zijn granaat, maar Maria redt hem. Als hij dan vraagt: 'Waarom wil je voor me zorgen?' antwoordt zij: 'Iemand moet het doen!'. De cirkel is rond.

Dat is, in een notendop, het verhaal van 'Trust'. Ik zag deze film nooit, maar herkende wel de sfeer van andere films van Hartley. Ze zitten vol vreemde personages aan de rand van de samenleving, die verzeilen in even vreemde situaties. Zo is er de oudere Rachel die een kind kidnapt. De idee om een 'boy meets girl' verhaal voor te stellen als een platonische relatie was en is in de Amerikaanse cinema zelfs een unicum vermoed ik. Toch maken de gevatte dialogen ze aannemelijk, terwijl ze tegelijk de denkbeelden en leefpatronen van 'The American way of Life' anno 1990 subtiel ondergraven. Hartley situeert zijn verhalen dan ook niet in 'mythische' locaties als New York City, maar in de grijze saaiheid van New Jersey of Long Island.

Van Aken en Swanenberg schrapten in hun regie nagenoeg alle anekdotiek. De scenografie van Saskia Louwaard is een abstracte ruimte met enkele plateaus en grote kisten die naargelang de scène een andere betekenis krijgen. De achterwand van het podium is een half doorschijnende wand in plexiglas waar een deuropening ruw uit weggesneden werd. De ruimte erachter krijgt soms een rol in het spel, bijvoorbeeld als de achterdeur van een abortuskliniek, maar het is vooral een kleedkamer. Drie acteurs (Simone Milsdochter, Aline Cornelissen en Tom Van Bauwel) nemen immers alle nevenrollen op. Die zijn soms zo summier ingevuld dat vooral de kostuums van Joëlle Meerbergen signaleren wie we nu weer voor ons zien.

Dat summiere is duidelijk een keuze. Zonder uitzondering denoteren de acteurs hun personage in sourdine in plaats van het voluit gestalte te geven. Ook Francis en Bulteel acteren met de handrem op. Het is enkel door de dialogen dat je als kijker weet dat Matthew gevaarlijk is. Bulteel geeft daar nauwelijks blijk van. Francis gedraagt zich wel iets of wat schoolmeisjesachtig, maar als een maniertje. Het gaat hier dus om wat de dialogen suggereren over kleinsteeds Amerika. De acteurs zijn dragers van teksten en gedachten. Dat blijkt al uit het - woordeloze – openingsbeeld. De vijf spelers gaan op een rijtje staan, en delen elkaar één na één, van links naar rechts, een duidelijk fake lel uit. Alleen Joelle Francis, in de rol Van Maria, houdt zich in als Tom Van Bauwel een draai rond de oren had moeten geven.

Deze mensen houden elkaar klein. Maria is de uitzondering.

Zo weet je meteen dat we beland zijn in een wereld waarvan de bewoners niets anders kennen dan geweld als uiting van hun gevoelsleven. Ze houden elkaar klein. Maria is de uitzondering. De TV-monitors, groot en klein, die over het podium verspreid zijn geven de context aan waaruit die *tristesse* voortvloeit. Ze zenden in loop reclamespots en filmpjes uit de jaren 1990 uit. Dat is het geestelijke voedsel van deze mensen. Maria's moeder is er zelfs zo verslaafd aan dat ze niet merkt dat haar man dood is, zo druk is ze met het aan de praat krijgen van haar TV. Het illustreert Frank Zappa's 'Slime': 'I am gross and perverted, I am obsessed and deranged, (…), I' m the slime oozing out from your TV-set'. Of: hoe media mensen dom en volgzaam houden. Het valt niet verkeerd te verstaan.

De achillespees van de voorstelling is echter dat ze klaarblijkelijk letterlijk de filmscènes volgt. Waar je in een film echter moeiteloos snijdt van de ene naar de andere scène en locatie wordt dat hier een heel gehannes, zeker doordat drie

acteurs elk zo'n vijf rollen moeten opnemen en dus voortdurend in de weer zijn met kostuumwissels. Een spervuur van *cues* die het wel heel erg moeilijk maken om ook nog eens met aandacht te proeven van en te luisteren naar de woorden van Hartley. Ze spelen allemaal op een eilandje, zonder veel aandacht voor elkaar. Maar precies die alertheid voor wat een tekst suggereert maar ongezegd laat maakt zo'n manier van spelen een spannend alternatief voor voluit acteren. Daar komt deze enscenering niet aan toe. Daardoor ontgaat je ook stilaan waarom we dit verhaal vandaag nog moeten zien op de planken.
Hopeloos lijkt het me niet. Het is eerder alsof de première te vroeg kwam. Alsof de spelers het nog niet helemaal onder de knie hadden hoe je dit klaarspeelt. Misschien even terug naar het repetitielokaal gaan?